

ŞƏHƏR

GÖZ ÜNÜDƏ DƏVİSİR.

1992-ci il aprel ayının 2-si yenidən rayon statusu alaraq qonşu Dəvəçi rayonundan ayrılan Siyəzənin inkişafı və tərəqqisində 2002-ci ilin ikinə yarısından etibarən yeni dövr başlanır. Üçüncü ilə qədər qoyulur ki, Siyəzən rayonunun iqtisadiyyatında - sanayədə (təbii ki, ilk növbədə "neftçilər şəhəri"nin neft sənayesində) və kənd təsərrüfatında bu inkişaf və tərəqqiyə meyl amilləri nəzərə çarpacaq dərəcədə təzahür edir.

Eyni zamanda respublikada get-gedə artmaqda və irəliləməkdə olan tikinti və abadlıq işlərinin vüsəti ölkənin şimal regionunda yerləşən bu kiçik, lakin əhəmiyyətli bölgəsində də özünü tam reallığı ilə bürcə verir. Rayonun təhsil, mədəniyyət və səhiyyə sahələrində də uğurlu nəticələr əldə edilir, problemlərdən yan keçilmir. Bəli, Siyəzən - neftçilər şəhəridir.

Siyəzən rayonunda başlanan yenidənqurma, yeni tikinti və abadlıq işlərinin miqyası güntə - gündən genişlənir, vüsəti artır. Şəhərin siması dəyişir - işıqları çoxalır, ax-samlar hər yan çırçaqban olur.

Siyəzən gözəlləşdirənlər sırasında müəssisə və idarələrin müəndis-texnik heyəti, digər ixtisas sahibləriylə yanaşı, sadə peşə adamlarının da əvəzədimləz rolu, xidməti vardır.

Siyəzən şəhər mərkəzi Neftçilər parkına indi yeni ucaldılmış möhtəşəm və yaraşıqlı arxandan, girişdəki tağın altından keçərək üç qapının birindən daxil olur, pillələri enərək mütəşir Azərbaycan dramaturgiyasının banisi C.Cabbarlının ucalan heykəliylə üz-üzə gəlirlər.

Onun əlində kitab var, eynəyin altından təbəssümü baxan diqqətli və qayğılı nəzərləri ətrafa işıq, günəş nuru səpəliyir.

Yenidən bərpa olunmuş və postamenti mərmərlə döşənmiş heykəlin qarşısında hovuz və fəvvarə quraşdırılıb. Mərkəzi parka, eyni zamanda böyük ədibin adıyla C. Cabbarlı adına park da deyilir.

Azərbaycanın ekolojiyi, təbiətinin qorunması, yeni yaşılıqların salınması - milli parkların bu gün cəmiyyətin həyatında və mədəniyyət tarixində nə kimi mühüm rol oynadığını hamımız yaxşı dərk edirik, anlarıyıq.

Ağaclar və dekorativ kollarla örtülmüş Siyəzən şəhər parkıyla ənənə piyada parkın aşağı hissəsində salınmış "Şəhidlər xiyabanı"nın önündən keçərək növbəti çoxsaylı pillələrlə Qızılburun dəmiryolu stansiyasına enə bilər. Mərkəzi parkda yeni hovuz və fəvvarələr quraşdırılmış, 20 skamya qoyulmuş, 3500 kv.m tamət döşənmiş, 400 kv.m asfalt salınmışdır. Şəhərin mərkəzi və ən yaraşıqlı, gecələr işıqlara qərq olan çırçaqban küçəsinə dəhi öndərimiz H. Əliyevin adı verilmişdir. Mərkəzi parkı şəhərin yuxarı hissəsindən, dağ kəndlərinə, tarixi Çıraqqala və Qalaaltı pansionatına gedən yoldan ayrıran Bakı-Rostov magistral şosesidir.

B.Səfəroğlu adına "Siyəzəneft" NQÇI-nin mədəniyyət sarayı, rayon mədəniyyət şöbəsi mərkəzi avtomobil yolunun yuxarı hissəsinə düşür.

Rayon mədəniyyət şöbəsinin müdiri Nigar xanım Qəniyevayla, mədəniyyət sarayının direktoru Həməzə Əhmədovla, saray kitabxanasının baş kitabxanəçisi Süğra xanım Bağirovayla, digər mədəniyyət işçiləriylə vaxtaşırı görüşür, söhbətləşir.

Zəngin kitab fonduna malik (hələlik əsasən kiril əlifbasıyla yazılı ədəbiyyat) saray kitabxanasının veteran kitabxanəçi qadın Süğra xanım neçə onillərdir ki, bacarıqla idarə edir. Mədəniyyət şöbəsinin müdiri Nigar xanım orta məktəb illərini

paralel oxumuşuq. Hətta demək olar imvəsiteti də, Universitet təhsilli xanım 1992-ci ildən, yeni statuslu rayonun mədəniyyət sahəsinə rəhbərlik edir.

Şöbə vaxtaşırı "Mədəni-maarif" jurnalını, "Mədəniyyət", "Yaddaş", "Kino+" qəzetlərini, digər dövrü mətbuatı, yeni ədəbiyyatı alır.

Mədəniyyət sarayının direktoru H.Əhmədov, eyni zamanda bacarıqlı təşkilatçidir. Xalq çalğı alətləri ansamblının fəaliyyətində özü mühüm rol oynayır. Mühüm mərasimlər, mədəni-kütləvi tədbirlər mədəniyyət sarayının konsert zalında keçirilir. Meydan tamaşaları, respublikanın tanınmış incəsənət nümayəndələri, müğənnilərlə görüşlər sarayın qarşısında - Nizami meydanında keçirilir.

Ölkə başçısı, Azərbaycan prezidentini İlham Əliyevin ölkəmizin şimal bölgəsinə bu ilk səfəri Siyəzən rayonundan başlamış, iyulun 20-də prezidentin Siyəzən sakinləri ilə görüşü səmimi şəraitdə keçmişdir. Mədəniyyət sarayının qarşısında toplaşan minlərlə şəhər sakinini prezident İlham Əliyevi və xanım Məhrizab Əliyevanı böyük hörmət və ehtiramla, hərərətli alqışlarla qarşılamışdılar. Mədəniyyət evinin direktoru Ağadadaş Manafov köhnə həmsəhbətlərimdəndir. Sovet dönməndə M.Əliyev adına İncəsənət İnstitutunun aktyorluq fakültəsini bitirib. Aktyor-rejissor-solist. Böyük incəsənətin bu üç sahəsini özündə məhərətə cəmləşdirir. Klubun nəzdində yarıdalan demoklərlər işinə ustalıqla rəhbərlik edir.

Vaxtıyla geniş rezonans doğuran "Dəbut!" aktyor studiyasını yaradıb.

Park mövzusunda kiçik bir jurnal məqaləsi hazırlamaq fikrimi də ilk dəfə onunla məsləhətləşmişəm. İdeyanı bəyənib, razılığımı bildirib.

Mədəniyyət sarayı əsaslı təmir edilərək yenidən qurulmuş, onun qarşısında dekorativ hasar və N. Gəncəvinin heykəli bərpa edilmiş, postamenti dəyişdirilmişdir. Dünya poeziyasının əbədiyyət günəşi N. Gəncəvinin heykəlinin bərpasında

Fərhad Bədəlovun rəhbərlik etdiyi "Siyəzəneft" tikinti-təmir sahəsinin eməkçiləri və memar İdris Baxşiyev mühüm rol oynamışlar. Maraqlıdır, heykəlin ətrafında əkilmiş gül kolları C. Cabbarlının "Firuzə" hekayəsində olduğu kimi az bir zamanda rəngbərəng çiçəklər yetişmişdir. Sarayın qarşısında nu öndər, əbədiyaşar prezidentimiz Heydər Əliyevlə prezident İlham Əliyevin - ata və oğulun birgə görüşlərini əks etdirən yeni rəngkarlıq nümunəsi dikəldilmişdir. Şəxsiyyət ömrünün daha bir unudulmaz anı. Ən böyük lider, Azərbaycanın yeni tarixinin qurucusu sanki ən dəyərlili məsləhət və tövsiyələrini verir, oğul-gələcək dövlət başçısı ata, ağ-saqal və müdrik, möhtərəm rəhbər ehtiramla dinləyir.

Nizami meydanının 1985-ci ildə Böyük Vətən Müharibəsində böyük qələbənin 40 illiyi ərəfəsində salınmış və heykəllərlə bəzədilmiş Qələbə meydanıyla kəşidilmiş yerdə Heydər bulığı tikilmişdir.

Şəhərin park və meydanlarında 300 ədəd "Xan çınarı" əkilmiş, səkilərlə tamət döşənmiş, küçə boyu qazonlar qazılmışdır.

Mərkəzi parkın aşağı hissəsində "Şəhidlər xiyabanı" ... Əvvəllər burada addımbaş rast gəlinən "bəşəriyyətin dahi rəhbəri" V. İ. Leninin heykəli "ucaldır". Hətta məkləblilə buranın "Lenin parkı" olduğunu da "izhar" edirdilər. El arasında, sadəcə, nəyə görə, "Məşdinin bağı" adlandırılırdı.

1990-cı il - dəhşətli Yanvar faciəsindən sonra ilk olaraq şəhidlərə abidə qoyuldu.

Səyyar - mexanikləşdirilmiş ibarətlərdən birinin gənclərdən dəstək tikintisi briqadəsi obyektə yerin planlaşdırılması, bütöndürün qoyulması işlərinin başa çatdırılması, şifəli divarların çökilişini etmiş, tikinti-arkitektura işlərinin vaxtında bitirərək 20 Yanvar hadisələri qurbanlarının xatirəsinin əbədiləşdirilməsi monumentini ucaltmışdılar.

Bir il sonra başqa bir guşədə "Şəhidlər bulığı" tikildi.

Ermənistan - Azərbaycan Dağ-

lıq Qarabağ münəcişəsi yaranandan, Qarabağ cəbhəsi açıldıandan, müharibə başlandıandan sonra Siyəzən də ilk şəhid övladlarını başına basdı, onlara qonşusunda əbədi yer ayırdı. Cəbhə... Bu günədək Qarabağ uğrunda canlarını fəda etmiş 72 şəhid - "Siyəzənli oğlanlar"dan 14-nün məzarı xiyabanda yanaşı qazılıb, üstlərindən "gül-çiçək döni-z", qırmızı qorənfillər əskik olmur.

Siyəzən şəhidlərinin qara mərmərlə örtülmüş şəkilləri xiyaban uzumu ümumi bir ansambl təşkil edir. Xalq şairi M.Arazm ölməz misraları Siyəzən gənclərinin, məkləbliləri xəbərdar edir:

"Vətən mənə oğul dəse nə dərdim, Mamı olub qayasında bitərdim".

Və fikirləri də əməlləri kimi saf və müqəddəs olan nu öndərin - H.Əliyevin müdrik kəlamı: - "Vətən, torpaq yolunda özünü qurban verənlerin xatirəsi qəlbimizdə daim yaşayacaq, onların sücaəti Azərbaycan xalqının tarixinə qızıl hərfərlə yazılacaqdır" ... Şəhidlər Xiyabanı.

Müqəddəs And yerim... Son vaxtlar Xiyabanda 20 Yanvar kompleksini yenidən bərpa edilmişdir. O cümələdən N. Gəncəvinin, C. Cabbarlının heykəlləri - heykəllərlə yanaşı şəhərin Bakı istiqamətindən girişində qoyulmuş Azərbaycan poeziyası səmasında ulduz tək parlamış nakam taleli vətəndaş - şair M. Müşfiqin büstü də yenidən bərpa edilmiş, ətrafında əkilmiş gül-çiçəklər açılmışdır. Ölkə mədəniyyətinin güzgüsü olan muzeylər estetik tərbiyədə mühüm rol oynamaqla yanaşı, tariximizin dünəni və nu gününü gənc nəslə çatdırmaq üçün xüsusi əhəmiyyətə malikdirlər.

2000... XX əsrin son ilində Siyəzənin Şəhidlər xiyabanında şəhidlər muzeyi inşa edilmiş, muzeyin inşasına 13,8 mln. manatdan çox material sərf olunmuşdur. Muzeyə gələnlər burada toplanmış zəngin eksponatlarla tanış olurlar. Qarabağ cəbhəsində həlak olmuş siyəzənli şəhidlərin keçdiyi döyüş yollarından xəbər tuturlar. Xatirə əşyaları, əsgər məktubları, fotoşkillər, qəzet

məqalələri. Qarabağ müharibəsi ətilimə, veteranları və şəhid ailələri icmaları birliyi Siyəzən rayon şöbəsinin rəhbəri Hacı Əzizbala Əsədovla, Rayon Mərkəzi Kitabxanasının müdiri Nuriyyə xanım Məvsümovayla, digər mədəniyyət nümayəndələriylə söhbətləşirəm.

Parkın nisbətən yuxarı hissəsində ayrıca "Neftçi-şəhidlər" abidəsi də ucaldılıb. Abidə siyəzənli şəhidlərin 11-nin neftçi peşəsinə iyələndəklərinə şəhidlik edir.

Böyük Vətən Müharibəsi ərəfəsində ilk dəfə rayon statusu almış Siyəzəndə artıq bir sıra inzibati və hökumət binaları tikilmişdir. Siyəzən rayon kəmətinin binası, rayon mədəniyyət evi, aptek, digər tikililərmüvcud idi. Qızılburun dəmiryolu stansiyasının vəzəl binası isə, hələ Oktyabr inqilabından da öncə, 1913-cü ildə tikilib istifadəyə verilmişdi.

Müharibə illərində şəhər parkında estrada-səhnə də qurulmuş, gəncələr, yeniyetmələr Azərbaycan və rus xalq musiqilərini dinləmiş, rəqs heydəncasının xidmətindən istifadə etmişlər. İndi Mərkəzi parkda və Veteranlar Birliyinə mənsub binada dama, şahmat, nörd digər stolüstü idman oyunları üzrə rayon birinciliklərində qüvvələrinin sınaqlar.

Neftçi-abğaban. Məşahibim sadə peşə adamlarından neçə illər Siyəzən şəhər mərkəzi parkının bağbanı olmuş, xalqın xeyrinə-şərinə yaramış, Qurani-Kərimi xətm etmiş Əsədulla İbrahimovdur. "Yerimi gənc bağbanlara verdim. Tiksinlər, abadlaşdırsınlar, bəcərsinlər, qorusunlar" - söylədi.

Şairin sözləri yadıma düşdü. Ömür dedikləri çoxşu çay kimi. Kükroyib köpürür, hor çanm gedir. Ona bel bağlama qədar do son, Bəzən açılmayan gül, bağban gedir.

Tahir Səlimov